

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს

სკოპინგის დასკვნა №6

21.01.2020

საერთო მონაცემები:

საქმიანობის დასახელება: ნავთობგადამამუშავებელი საწარმოს მოწყობისა და ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების პროექტი

დაგეგმილი საქმიანობის განმახორციელებელი: შპს „ფაზის ოილი“

დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების ადგილი: ხობის მუნიციპალიტეტი, სოფელ ყულევი

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 05.12.2019

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „ეკო-სპექტრი“

ძირითადი საპროექტო მონაცემები:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში შპს „ფაზის ოილის“ მიერ წარმოდგენილია ნავთობგადამამუშავებელი საწარმოს მოწყობისა და ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების სკოპინგის ანგარიში.

2019 წლის 18 იანვარს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის N 2-47 ბრძანების შესაბამისად ხობის მუნიციპალიტეტის სოფ. ყულევაში შპს „ფაზის ოილის“ ნავთობგადამამუშავებელი საწარმოს მოწყობასა და ექსპლუატაციაზე გაცემულია გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება.

შპს „ფაზის ოილი“-ს დაგეგმილი საქმიანობა ძირითადად ითვალისწინებს: ნედლი ნავთობის შემოტანას და დასაწყობებას; გადამამუშავებას სხვადასხვა ფრაქციის ნავთობპროდუქტებად; პროდუქციის დროებით შენახვას სარეზერვუარო პარკებში; პროდუქციის ჩატვირთვას სატრანსპორტო საშუალებებში (სარკინიგზო და საავტომობილო ტრანსპორტი) და გატანას ტერიტორიიდან.

წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშიდან დგინდება რომ როგორც თავდაპირველი პროექტით იყო განსაზღვრული შპს „ფაზის ოილი“ ხობის მუნიციპალიტეტის სოფ. ყულევთან, მდ. რიონის მარჯვენა სანაპიროზე გეგმავს ევროსტანდარტების შესაბამისი ტექნოლოგიებით აღჭურვილი საშუალო სიმძლავრის ნავთობგადამამუშავებელი ქარხნის მოწყობასა და ექსპლუატაციას. ნავთობგადამამუშავებელი ქარხნის მშენებლობა-ოპერირება გათვალისწინებულია 60 ჰა ფართობის შპს „ფაზის ოილი“- ის კუთვნილ მიწის ნაკვეთზე (ს/კ - 45.15.22.020). საწარმო განთავსების ადგილიდან უახლოეს დასახლებული პუნქტამდე (ქ. ფოთი) პირდაპირი მანძილი დაახლოებით 2.9 კილომეტრია. საწარმოს განთავსების ტერიტორიიდან უახლოესი ზედაპირული წყლის ობიექტი - შავი ზღვა დაშორებულია 500 მ მანძილით. საპროექტო საწარმოს ტერიტორია კოლხეთის ეროვნული პარკის საზღვაო ნაწილისა და ზურმუხტის ქსელის დამტკიცებული საიტის (კოლხეთი - GE0000006) საზღვრიდან (დასავლეთით) დაცილებულია 200 მ-ით, ხოლო კოლხეთის ეროვნული პარკის სახმელეთო ნაწილის (ნაბადას უბანი) და ზურმუხტის ქსელის დამტკიცებული საიტის (კოლხეთი - GE0000006) საზღვრიდან (აღმოსავლეთით) – 250მ-ით.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით დეტალური პროექტის დამუშავების და ბაზრის შემდგომი კვლევის შედეგად გარკვეული ცვლილებები შევიდა დაგეგმილ საქმიანობაში, კერძოდ: პირვანდელი პროექტისგან განსხვავებით წარმადობა გაიზარდა 4 მლნ ტ-დან 4,2 მლნ ტ ნედლი ნავთობის გადამუშავებამდე; შეიცვალა ნედლი ნავთობისა და ნავთობპროდუქტების ტრანსპორტირების სქემა, ვინაიდან ნედლი ნავთობის და ნავთობპროდუქტების მხოლოდ სახმელეთო ტრანსპორტით შემოტანა-გატანის ნაცვლად ნედლი ნავთობის შემოტანა ძირითადად დაიგეგმა საზღვაო ტრანსპორტით, ხოლო ნავთობპროდუქტების გატანა სახმელეთო ტრანსპორტის გამოყენებით; აღნიშნულმა განაპირობა ასევე პირსის (ზღვაში შეჭრილი ნაგებობა ორივე მხრიდან გემების მისადგომად) მშენებლობის აუცილებლობა და ბატიმეტრიული კვლევების შედეგად გადაწყდა 2500 მეტრი სიგრძის პირსის აშენება; პროექტში შეიცვალა და დაკორექტირდა საპროექტო სარკინიგზო ხაზის ტრასაც; საჭირო გახდა ასევე სარეზერვუარო პარკის სტრუქტურის გადამუშავება (შეიცვალა რეზერვუარების რაოდენობა და მოცულობა). დანადგარების ზუსტი გაბარიტების და მათ შორის საჭირო მანძილების დაცვის აუცილებლობის გათვალისწინებით შეიცვალა ქარხნის ზომები, მაგრამ სტრუქტურულად სექტორების განლაგება დარჩა იგივე; ცვლილება შევიდა ნავთობის რაფინირების ტექნოლოგიურ სქემაში; ახალ პროექტში გათვალისწინებული იქნება ასევე საავარიო 70 მეტრი სიმაღლის სანთურა, რომლის გარშემო 100 მეტრ რადიუსში არ შეიძლება არაფრის განლაგება; ზემოაღნიშნული გარკვეული ფაქტორებიდან გამომდინარე შეიცვალა საწარმოს გენგეგმაც.

გარდა თავდაპირველ პროექტში (2018წ გზშ-ის ანგარიშში) განხილული ალტერნატივებისა სკოპინგის ანგარიშში მოცემულია ასევე პირსისა და სარკინიგზო ხაზის დერეფნის ალტერნატივებიც. პირსის შემთხვევაში მოცემულია ორი ალტერნატიული ვარიანტი, ხოლო სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით გამომდინარე იქიდან რომ პირველი ალტერნატივით ხდება კოლხეთის ეროვნული პარკის საზღვაო ნაწილის გადაკვეთა, შეირჩა ალტერნატივა 2. ქარხნის ტერიტორიამდე მისასვლელი ახალი რკინიგზის დაპროექტებისას განხილვას დაექვემდებარა 3 ალტერნატივა, ხოლო სკოპინგის ანგარიშში მოცემული არგუმენტების გათვალისწინებით ამ ეტაპზე უპირატესობა მიენიჭება სარკინიგზო ხაზის მე-2 ალტერნატიულ ვარიანტს, რომლის მიხედვითაც მე-2 ალტერნატიული ვარიანტი შემუშავდა პროექტის მოდიფიცირების შედეგად და მასში მეტად არის გათვალისწინებული სარკინიგზო ინფრასტრუქტურის მოწყობასთან დაკავშირებული სტანდარტების და ნორმების მოთხოვნები. მე-2 ვარიანტის შემთხვევაში მშენებლობასთან დაკავშირებული გარემოზე ნეგატიური ზემოქმედების მნიშვნელობის ცვლილება საგრძნობი არ არის. ამასთან სარკინიგზო ესტაკადის ახალი მდებარეობა საშუალებას იძლევა ქარხნის ძირითადი საოპერაციო ინფრასტრუქტურის ურთიერთგანლაგება მოხდეს უფრო ოპტიმალურად.

სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, ტექნოლოგიური ციკლი იწყება ტერიტორიაზე ნედლი ნავთობის შემოტანით. განახლებული პროექტის მიხედვით, ნავთობის შემოტანა ძირითადად განხორციელდება საზღვაო ტრანსპორტით, ხოლო ნედლეულის არაუმეტეს 25%-ისა შემოტანილი იქნება რკინიგზის მეშვეობით (როგორც პირსზე ასევე სარკინიგზო ესტაკადაზე დამონტაჟდება საერთო აქტივირებული ნახშირის აბსორბციული დანადგარი ნახშირწყალბადების ორთქლის რეკუპერაციისათვის. მისი დანიშნულებაა ნახშირწყალბადების ორთქლის დაჭერა და რეკუპერაცია). ტექნოლოგიური მილსადენების და სატუმბო დანადგარების საშუალებით შემოტანილი ნედლი ნავთობი დასაწყობდება ქარხნის პერიმეტრზე განლაგებულ 6 რეზერვუარში (თითოეულის ტევადობა - 37 200 მ³).

ყველა რეზერვუარი აღჭურვილი იქნება მცურავი სახურავით. მცურავ სახურავსა და მყარ სახურავს შორის გაზების მუდმივი შეწოვა განხორციელდება კომპრესორის მეშვეობით. ნავთობის დასაწყობების შემდგომ დაიწყება მისი გადამუშავების ტექნოლოგიური ციკლი. ნედლი ნავთობი რეზერვუარიდან თბომცვლელების გავლით მიეწოდება გამაცხელებელ სანთურას, სადაც მოხდება 360 გრადუსამდე გაცხელება. გაცხელებული ნავთობი შედის ატმოსფერულ სადისტილაციო კოლონაში (CDU). პირველადი დისტილაციის შედეგად ნავთობი იშლება შემდეგ ფრაქციებად: გაზები, ნაფტა, კეროსინი, დიზელი და მაზუთი. მაზუთი მიედინება კომპანია Shell-ის ჰიდროკრეკინგის ერთეულში (HCK). ამ დანადგარში წყალბადის საშუალებით მყარ კატალიზატორზე ხდება მაზუთის 99% -ს დაშლა და გამოიყოფა გაზები, დიზელი და ნაფტა (გამოყოფილი გაზები მიდის სხვა გაზებთან ერთად გაზის გადამამუშავებელ დანადგარში). ატმოსფერულ სადისტილაციო კოლონადან (CDU-დან) გამოსული დიზელი და კეროსინი გასაწმენდად გადადის კომპანია Shell-ის დანადგარში (DHT-Diesel Hydrotreatment Unit), საიდანაც გამოსული გაწმენდილი დიზელი და კეროსინი სრულად შეესაბამება ევრო 5 სტანდარტს და თბომცვლელის გავლით გადაიგზავნებიან შესაბამის საცავებში. ნაფტა, CDU-დან გამოსულ პირველად ნაფტასთან ერთად, გადადის მსუბუქ დისტილატების წყალბადით გამწმენდ დანადგარში (NHT). გოგირდისაგან გაწმენდილი ნაფტა Splitter-ში იყოფა მსუბუქ და მძიმე ნაფტად, რომელიც გადაიგზავნება იზომერიზაციისა და კატალიტიკური რეფორმინგის დანადგარებში, საიდანაც ნაფტა გარდაიქმნება მაღალ ოქტანთან გასუფთავებულ ბენზინად, რომელიც სრულად აკმაყოფილებს ევრო 6 სტანდარტს და თბომცვლელების გავლის შემდეგ გადაიგზავნება საცავში სარეალიზაციოდ. მიღებული სასაქონლო ნავთობპროდუქტების ქარხნის ტერიტორიიდან გატანამდე განხორციელდება მათი ხარისხის კონტროლი, რისთვისაც გათვალისწინებულია ქიმიური ლაბორატორიის მოწყობა. ყველა ტექნოლოგიური პროცესი მიმდინარეობს ჩაკეტილ წრედში. აირები რომლებიც გამოიყოფა სხვადასხვა პროცესის დროს იკრიბება და მუშავდება გაზის გადამამუშავების დანადგარში, ამასთან სუფთავდება გოგირდისაგან. ამ დანადგარში გამოცალკეებული მეთანი და ეთანი გამოიყენება შემდგომ სანთურებში და ელექტრო ტურბინებში დასაწვავად. გაზის დანადგარში აგრეთვე გამოიყოფა პროპანი და ბუტანი, რომელიც შეკუმშვის შემდეგ, თხევად მდგომარეობაში, გადაიგზავნება შესაბამის რეზერვუარში სარეალიზაციოდ.

ელექტრო ტურბინებში იწვება სუფთა გაზი, რის შედეგადაც გამომუშავდება ელექტრო ენერჯია, რაც თავის მხრივ სრულიად საკმარისია მთელი ქარხნის ენერგო უზრუნველყოფისათვის. ელექტრო ტურბინების გამონაბოლქვი ცხელი გაზები თბომცვლელებში გამოიყენება ტექნოლოგიურ პროცესებში აუცილებელი წყლის ორთქლის მისაღებად (წყლის ორთქლი ტრიალებს ჩაკეტილ წრეში).

კომპლექსის შემადგენლობაში შედის წყალბადის საამქროც. ქარხანაში დაგეგმილია ასევე დამატებითი შენობა ნაგებობების მოწყობა: მართვის ცენტრი, ქვესადგური, საწყობი და სხვა. ქარხნის სარეზერვუარო პარკი მთლიანად შედგება 35 სხვადასხვა ზომისა და დანიშნულების რეზერვუარისაგან. აგრეთვე 26 სატუმბოსაგან, რომელიც ემსახურება სარეზერვუარო პარკს. მოეწყობა ნედლი ნავთობის 6 რეზერვუარი, თითოეული 37200 მ³ მოცულობის, ბენზინის განთავსებისთვის იქნება 2 რეზერვუარი 33200 მ³ მოცულობის და 2 რეზერვუარი 18200 მ³ მოცულობის, დიზელისთვის მოეწყობა 2 რეზერვუარი 26200 მ³ მოცულობის და 2 რეზერვუარი 18200 მ³ მოცულობის. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით დანარჩენი რეზერვუარები გამოყენებული იქნება რაფინირების პროცესში მიღებული სხვა პროდუქციის დასაწყობებისთვის, ასევე ხანძარსაწინააღმდეგო დანიშნულებით და ა.შ. სახანძრო უსაფრთხოებისთვის გათვალისწინებულია სამი რეზერვუარი საერთო მოცულობით - 50000 მ³, ასევე სახანძრო დეპო მეხანძრეებითა და 6 სპეციალური სახანძრო

მანქანით. ამასთან გათვალისწინებულია სპეციალური რეზერვუარი ქაფის დასამზადებლად. მთავარი ხანძარსაწინააღმდეგო სადგური განთავსდება ქარხნის ჩრდილოეთ ნაწილში. გარდა ამისა, ყველა ობიექტზე განთავსებული იქნება ინდივიდუალური ხანძარსაწინააღმდეგო აღჭურვილობა.

განახლებულ პროექტში არ შეცვლილა ქარხნის ტერიტორიაზე აირტურბინული დანადგარების მოწყობის და მათი მუშაობის პრინციპები. აირტურბინული დანადგარები (ორი ერთეული) წარმოადგენენ ერთიან კომპაქტურ ენერგეტიკულ კომპლექსს, რომელშიც შეწყვილებულად მუშაობენ ძალოვანი ტურბინა და ელექტრო გენერატორი. მაღალ ტემპერატურული გაზის ნაკადი ზემოქმედებს ძალოვანი ტურბინის ფრთებზე (ქმნის მბრუნავ მომენტს), შედეგად მექანიკური ენერგია გარდაიქმნება ელექტრულ ენერგიად, რაც გათვალისწინებული იქნება საკუთარი მოხმარებისთვის. აირტურბინული დანადგარების კომპლექსში შედის: ტურბობლოკი, ტურბოგენერატორი, ჰაერის გამწმენდი მოწყობილობა, ხმის ჩამხშობი, ხანძარსაწინააღმდეგო სისტემა.

პროექტით გათვალისწინებული პირსი ზღვაში შეჭრილი იქნება 2500 მ-ით, რომელიც ქარხანას დაუკავშირდება 1000 მ სიგრძის სახმელეთო მილსადენებით (მიწიდან 4 მეტრ სიმაღლეზე). ტანკერების მიღება მოხდება 2500 მეტრიანი პირსის მეშვეობით. პირსი უზრუნველყოფს ნედლი ნავთობის და ნავთობპროდუქტების მილსადენებით ქარხნის და ნავსაყუდებლების დაკავშირებას. პირსის სიმაღლე ზ.დ.დ-დან იქნება - 5 მ, რაც გამორიცხავს ტალღის დაჯახებას. პირსი ეყრდნობა რკინაბეტონის 1024 მმ დიამეტრის სვეტებს განლაგებულს ორ-რიგად ყოველ 12 მეტრში. ხოლო ნავსაყუდებელთან 10 სვეტი, ყოველ 2 მეტრში, ნავსაყუდელის მთელ სიგრძეზე. პროექტის მიხედვით თითოეული რკინაბეტონის 1024 მმ დიამეტრის სვეტი ჩაეშვება ზღვის ფსკერიდან მინიმუმ 15 და მაქსიმუმ 35 მეტრზე. პირსის გასწვრივ მოეწყობა სამი ორმხრივი ნავსაყუდელი: 2500 მეტრ ნიშნულზე 75 მეტრი სიგრძის და 20 მეტრი სიღრმის, 2000 მეტრ ნიშნულზე 12 მეტრი სიღრმის და 60 მეტრი სიგრძის, 1500 მეტრ ნიშნულზე 9 მეტრი სიღრმისა და 40 მეტრი სიგრძის.

ქარხნის ტერიტორიაზე იქნება დასატვირთ-ჩამოსაცლელი რკინიგზის ორმხრივი ტერმინალი - 520 მ სიგრძის, რომელიც შეძლებს ერთდროულად მოემსახუროს 80 სარკინიგზო ცისტერნას (სარკინიგზო ტერმინალი გამოიყენება მზა პროდუქციის გასატანად მომხმარებელთან და მცირე რაოდენობით ნედლი ნავთობის მისაღებად). სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, არსებული ჭალადიდი-ყულევის ტერმინალის სარკინიგზო ხაზიდან ახალი სარკინიგზო ხაზის განშტოება ხდება შემდეგ კოორდინატებში : X - 718935; Y - 4677597. რკინიგზა გადადის მარცხნივ და შედის საპროექტო სარკინიგზო სადგურ „ფაზის ოილში“. სარკინიგზო სადგურიდან გასვლისთანავე რკინიგზა აკეთებს 580 მ რადიუსის მქონე „მარყუჟს“ და შედის ქარხნის ტერიტორიაზე გათვალისწინებულ ესტაკადაზე. გათვალისწინებულია სამი სარკინიგზო ხაზის მოწყობა.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით სამშენებლო ბანაკი მოეწყობა ქარხნის მშენებლობისთვის გამოყოფილი ტერიტორიის საზღვრებში. სამშენებლო სამუშაოების წარმოების პროცესში მოსალოდნელია გამონამუშევარი ქანების წარმოქმნა. მოჭრილი გრუნტის ნაწილს წარმოადგენს ნიადაგის ნაყოფიერი ფენა, რომელიც გამოყენებული იქნება სარეკულტივაციო სამუშაოებში. სამშენებლო სამუშაოები გაგრძელდება 3-4 წელი.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით სამშენებლო სამუშაოების დროს წყალმომარაგება და წყალარინების სქემა არ იცვლება. ქარხნის წყალმომარაგება-წყალარინების საკითხი

მნიშვნელოვნად არ დაკორექტირდება. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით მოსალოდნელი არ არის ძველ პროექტთან შედარებით მოხმარებული წყლის, ან/და ჩამდინარე წყლების რაოდენობის გაზრდა. წყალი გამოყენებული იქნება სასმელ-სამეურნეოდ, გზების პერიოდულად მორწყვისთვის და ასევე საჭიროების შემთხვევაში ხანძარსაწინააღმდეგო მიზნებისთვის (წყალმომარაგება განხორციელდება არსებული ქსელიდან). სამეურნეო-ფეკალური წყლებისათვის მოეწყობა საასენიზაციო ორმოები ან გამოყენებული იქნება გადასატანი ტულეტები. დაგროვილი ფეკალური წყლები გატანილი იქნება ქ. ფოთის ან ქ. ზუგდიდის გამწმენდ ნაგებობებში. ექსპლუატაციის ეტაპზე სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით წყალმომარაგება განხორციელდება არტეზიული ჭაბურღილიდან და ქ. ფოთის წყალსადენის ქსელიდან. ქარხანაში მოეწყობა ერთიანი წყალგამწმენდი სისტემა, სადაც მოხდება ყველა სახის წყლის (ტექნოლოგიური, წვიმის, ჩამონარეცხი, საკანალიზაციო) გაწმენდა საერთაშორისო და საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებულ ნორმამდე დასაყვანად. ამასთან სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით დანერგილი იქნება ბრუნვითი წყალმომარაგების სისტემა. პოტენციურად დაბინძურებული სანიაღვრე ჩამდინარე წყლები კანალიზაციის დახურული ქსელით თვითდინებით მიეწოდება ჩამდინარი წყლების სატუმბ სისტემაზე და შემდეგ - აკუმულირდება გამწმენდი ნაგებობის რეზერვუარებში.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე 2019 წლის 24 დეკემბერს ზემოაღნიშნულ პროექტთან დაკავშირებით საჯარო განხილვები მოეწყო ხობის მუნიციპალიტეტის სოფ. ყულევში და ქ. ფოთში. საჯარო განხილვებს ესწრებოდნენ გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, შპს „ფაზის ოილის“, საკონსულტაციო ორგანიზაცია შპს „ეკო-სპექტრის“, შესაბამისი მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლები და დაინტერესებული საზოგადოება. საჯარო განხილვებზე გამოითქვა კითხვები, მოსაზრებები პროექტთან დაკავშირებით, რომელიც აისახა საჯარო განხილვის ოქმებში. საჯარო განხილვებზე დასმული საკითხები ძირითადად შეეხებოდა ნედლი ნავთობის და პროდუქციის ტრანსპორტირების სქემას, სარეზერვუარო პარკის მოცულობას, დასაქმებას, განხილულ იქნა აგრეთვე პროექტის განხორციელებით მოსალოდნელი რეგიონისთვის სასარგებლო სოციალურ-ეკონომიკური საკითხები, ყურადღება გამახვილდა ეკოლოგიური და გარემოსდაცვითი ასპექტების დაცვაზე. ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე დაინტერესებული საზოგადოების მხრიდან წერილობითი შენიშვნები პროექტთან დაკავშირებით სამინისტროში არ დაფიქსირებულა.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად შესწავლილ იქნა საპროექტო ტერიტორია. ჩატარებული კვლევითი სამუშაოების შედეგად მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედების სახეები.

გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. **გზშ-ს ანგარიში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მესამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;

2. გზმ-ს ანგარიშს უნდა დაერთოს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
3. გზმ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზმ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;
- 3.1 გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად გზმ-ის ანგარიშში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ.

4. გზმ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- პროექტის მოწყობა-ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების საჭიროების დასაბუთება;
- დაგეგმილი ცვლილებების დეტალური აღწერა (შედარება 2019 წლის 18 იანვრის გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით გათვალისწინებულ და დაგეგმილ ცვლილებებს შორის, ცვლილების ანალიზის ამსახველი ინფორმაცია);
- ინფრასტრუქტურული ობიექტების, დანადგარებისა და ტექნოლოგიური მოწყობილობების აღწერა;
- საწარმოს ტექნოლოგიური ციკლის, ტექნოლოგიური სქემის დეტალური თანმიმდევრული აღწერა;
- ნედლი ნავთობის და ნავთობპროდუქტების ტრანსპორტირების სქემა;
- დეტალური ინფორმაცია აირტურბინული დანადგარების შესახებ;
- ელექტრო ტურბინების შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- გაზის გადამუშავების დანადგარის შესახებ ინფორმაცია;
- ინფორმაცია წყალბადის საამქროს შესახებ;
- სხვადასხვა დისტილატების წყალბადით გაწმენდის დროს გოგირდის გამოყოფის დეტალური აღწერა;
- საწარმოს ტერიტორიაზე დაგეგმილი ქიმიური ლაბორატორიის შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- ნახშირწყალბადების ორთქლის რეკუპერაციის დანადგარის შესახებ ინფორმაცია;
- ქვესადგურის შესახებ ინფორმაცია;
- ტექნოლოგიური ციკლის ჰერმეტიულობის შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- ატმ. ჰაერის გამწმენდი მოწყობილობების შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- სარეზერვუარო პარკის დეტალური აღწერა შესაბამისი თანდართული სქემით;
- სარეზერვუარო პარკის შემოზვინვის შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- საპროექტო რეზერვუარების შესახებ დეტალური ინფორმაცია (ტიპი, მოცულობა და სხვ.);
- საკომპრესორო-სატუმბი სადგურების აღწერა;
- საპროექტო ტერიტორიის სიტუაციური სქემა და გენერალური გეგმა (შესაბამისი აღნიშვნებით/ექსპლიკაციით (სახელმწიფო ენაზე), სადაც დატანილი იქნება ყველა ზემოაღნიშნული დანადგარი, ტექნოლოგიური მოწყობილობები, ინფრასტრუქტურული ობიექტები ადგილმდებარეობის ჩვენებით);
- საპროექტო სარკინიგზო ხაზისა და სადგურის მოწყობა-ექსპლუატაციის შესაბამისი პროექტის შესახებ დეტალური ინფორმაცია. ამასთან საპროექტო რკინიგზის ინფრასტრუქტურული ობიექტების აღწერა, საპროექტო რკინიგზის ძირითადი

ტექნიკური პარამეტრები, რკინიგზის განთავსების ტერიტორიის გეოლოგიური კვლევები, ჰიდროლოგიური და ჰიდროგეოლოგიური კვლევები;

- ნედლეულის რკინიგზით მომარაგების არასაიმედოდ მიჩნევის შესახებ შესაბამისი დასაბუთება;
- საპროექტო პირსის მოწყობა-ექსპლუატაციის შესაბამისი პროექტის შესახებ დეტალური ინფორმაცია. ამასთან საპროექტო პირსის ინფრასტრუქტურული ობიექტების აღწერა, ძირითადი ტექნიკური პარამეტრები, **ბატიმეტრიული კვლევების შედეგები** და სხვ;
- პროექტის ალტერნატიული ვარიანტები: შესაბამისი დასაბუთებით, მათ შორის არაქმედების ალტერნატივა, საწარმოს განთავსების ალტერნატივა, რკინიგზის და პირსის განთავსების ალტერნატიული ვარიანტები და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული დასაბუთებული ალტერნატივა. ამასთან ალტერნატივების თავში განხილული უნდა იქნეს რკინიგზის ნაცვლად პროდუქციის ზღვით (პირსით) მიღების გარემოსდაცვითი უპირატესობის ან/და ნაკლოვანების შესახებ ინფორმაცია;
- საპროექტო ტერიტორიიდან დაზუსტებული მანძილი უახლოეს საცხოვრებელ სახლებამდე (ფოტო მასალა) მდებარეობის მითითებით, მდინარემდე, შავი ზღვის სანაპირო ზოლამდე, უახლოეს სამრეწველო ობიექტამდე;
- სასმელ-სამეურნეო და საწარმოო წყალმომარაგება;
- სამეურნეო-ფეკალური წყლების მართვის საკითხები;
- სარეზერვუარო პარკის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი სანიაღვრე და საწარმოო წყლების მართვის საკითხები;
- ბრუნვითი წყალმომარაგების სისტემის შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- გამწმენდი მოწყობილობების (ნავთობდამჭერი ან სხვ.) დეტალური აღწერა (სქემა; გამწმენდის ტიპი; პარამეტრები; გამწმენდის ეფექტურობა);
- გრუნტის წყლების დაბინძურების თავიდან აცილების მიზნით ტერიტორიის შესაბამისი მოპირკეთების საკითხი (ჰიდროსაიზოლაციო ფენის აღწერა);
- ნარჩენების დასაწყობების ადგილები და მათი მართვის აღწერა;
- სახანძრო ინფრასტრუქტურის შესახებ დეტალური ინფორმაცია, ხანძარსაწინააღმდეგო ღონისძიებების დეტალური აღწერა;
- მეხამრიდების მოწყობის შესახებ ინფორმაცია;
- გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღებიდან დღემდე საპროექტო ტერიტორიაზე არსებული სიტუაციის შესახებ ინფორმაცია;
- დაჭაობებულ ტერიტორიაზე მშენებლობის წარმოების შესახებ არსებული პრაქტიკის და დაგეგმილი, ჩასატარებელი სამუშაოების შესახებ ინფორმაცია;

4.1 ბიოლოგიური გარემოსთვის:

- ცვლილების პროექტით გამოწვეული (და არა მხოლოდ) ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე;
- სკოპინგის ანგარიშში ბიომრავალფეროვნებაზე ზემოქმედების თავში მოცემულია 2017 წლის კვლევები, რაც საჭიროებს განახლებას;
- გზშ-ს ანგარიშში აისახოს პირსის (ზღვაში შეჭრილი ნაგებობის) მოწყობის გარდა, ნავთობის ტრანსპორტირების სხვა ალტერნატივებიც და დასაბუთდეს, მათ შორის

ბიომრავალფეროვნებაზე ზემოქმედების კუთხით, ყველაზე უფრო მისაღები ალტერნატიული ვარიანტი;

- გზშ-ს ანგარიშში აისახოს სათანადო კვლევაზე დაყრდნობით მომზადებული ინფორმაცია ზღვის ბიომრავალფეროვნებაზე ზემოქმედებასთან დაკავშირებით. ამასთან გზშ-ის ანგარიშში აისახოს ზღვაში პირსის მოწყობის შესახებ დეტალური ინფორმაცია ეტაპების მიხედვით, საიდანაც უნდა ირკვეოდეს საქმიანობით წყლის ბიომრავალფეროვნებაზე, მათ შორის იქთიოფაუნაზე მოსალოდნელი ზემოქმედება (როგორცაა მაგალითად: პირსის მოწყობით წყლის ამღვრევა; დამაბინძურებელ ნივთიერებათა წყალში მოხვედრა; ზღვის ფსკერის წყლის გარეშე დარჩენის ხანგრძლივობა და წყლის გარეშე დარჩენილი ფართობი; მდინარის ფსკერზე მექანიკური ზემოქმედებით შესაძლო ზიანი ბიომრავალფეროვნებაზე და ზოგადად **დაგეგმილი კონსტრუქციის მდ. რიონის შესართავის სიახლოვეს ფუნქციონირების ზემოქმედება ზუთხისებრების სატოფე მიგრაციაზე და მათ იქ არსებობაზე**) და ამ ზემოქმედებით მოსალოდნელი ზიანი წყლის ბიომრავალფეროვნებაზე;
- საპროექტო ფართობი მდებარეობს რიონის დელტის უშუალო სიახლოვეს, რომელიც თავის მხრივ წარმოადგენს საქართველოში ერთადერთ სამიგრაციო საშუალებას ზუთხებისათვის. ვინაიდან მდ. რიონი წარმოადგენს ერთადერთ მდინარეს საქართველოში ზუთხისებრთა სახეობების ტოფობისთვის, გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილ იქნას წყლის ბიომრავალფეროვნებაზე, განსაკუთრებით ზუთხზე ზემოქმედების (ბურჯების/ხიმინჯების მოწყობა და შემდგომ პირსის ინფრასტრუქტურის მშენებლობა), ამ ზემოქმედების შერბილების, თავიდან აცილებისა და საჭიროების შემთხვევაში საკომპენსაციო ღონისძიებების განხორციელების შესახებ ინფორმაცია, სათანადო დასაბუთებით;
- საპროექტო ტერიტორია ესაზღვრება "ევროპის ველური ბუნების და ბუნებრივი ჰაბიტატების დაცვის შესახებ" (ბერნის) კონვენციის შესაბამისად შექმნილი "ზურმუხტის ქსელის" დამტკიცებული საიტის (კოლხეთი - GE0000006) საზღვაო ნაწილს. ამიტომ გზშ-ის ანგარიშში წამოდგენილი იყოს ზურმუხტის ქსელის დამკვიცებულ საიტზე (კოლხეთი - GE0000006), იქ არსებულ სახეობებზე და ჰაბიტატებზე ზეგავლენის შეფასება ე.წ. მიზანშეწონილობის შეფასება. შეფასებაში ასახული უნდა იყოს საქმიანობის მიხედვით მოსალოდნელი ზეგავლენა სათანადო დასაბუთებებით, იმ სახეობებისა და ჰაბიტატებისთვის, რომელთა დასაცავადც შეიქმნა აღნიშნული საიტი. შემარბილებელი და ზემოქმედების თავიდან აცილების ქმედებები;
- ამასთან, აღსანიშნავია, რომ კოლხეთის ეროვნული პარკის საზღვაო ნაწილი "ზურმუხტის ქსელის" კოლხეთის საიტის (კოლხეთი - GE0000006) გარდა, ასევე, ემთხვევა რამსარის ტერიტორიას, რაც გზშ-ის ანგარიშში ასევე საჭიროებს შესაბამის შეფასებას და საჭიროების შემთხვევაში, შემარბილებელი ან/და საკომპენსაციო ღონისძიებების განსაზღვრას;
- გზშ-ის ანგარიშში ასევე, წარმოდგენილი უნდა იყოს კვლევის შედეგებზე დაყრდნობით მომზადებული ბიომრავალფეროვნების საკონსერვაციო გეგმა;

4.2 ცვლილების პროექტის გათვალისწინებით საპროექტო ინფრასტრუქტურული ობიექტების განთავსების ტერიტორიაზე ჩატარებული გეოლოგიური და ჰიდროგეოლოგიური კვლევის ანგარიშში უნდა მოიცავდეს შემდეგს:

- გეოლოგიური გარემოს ფონური მდგომარეობის აღწერა: რელიეფი (გეომორფოლოგია), გეოლოგიური აგებულება და ტექტონიკა, სეისმური პირობები, ჰიდროგეოლოგიური პირობები, საინჟინრო-გეოლოგიური პირობები;

- ცვლილების პროექტის გათვალისწინებით საპროექტო ინფრასტრუქტურული ობიექტების განთავსების ტერიტორიაზე ჩატარებული დეტალური საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევები (ჭაბურღილების რაოდენობა, ადგილმდებარეობა, ლაბორატორიული კვლევები, გრუნტების ლაბორატორიული კვლევის შედეგები და ა.შ.);
- გეოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება: საშიში გეოლოგიური პროცესების (მათი არსებობის შემთხვევაში) შესაძლო გააქტიურების განსაზღვრა საპროექტო ობიექტის მშენებლობა-ექსპლუატაციის პერიოდში, შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
- გეოლოგიური და ჰიდროგეოლოგიური კვლევის შედეგების გათვალისწინებით შემუშავებული დასკვნები და რეკომენდაციები;

4.3 შესრულებული სამუშაოების შესახებ ინფორმაცია კერძოდ:

- სამშენებლო სამუშაოების შესახებ დეტალური ინფორმაცია, შესაბამისი ვადების მითითებით;
- დეტალური სამშენებლო პროექტის აღწერა;
- მცენარეული და ნიადაგის საფარის მოხსნის სამუშაოების, გრუნტის სამუშაოების და სარეკულტივაციო სამუშაოების შესახებ დეტალური ინფორმაცია („ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენებისა და რეკულტივაციის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნათა დაცვით);
- გამოყენებული ტექნიკის ჩამონათვალი და რაოდენობა;
- სამშენებლო ბანაკის და სამშენებლო მოედანის შესახებ ინფორმაცია (ფართობი, shp ფაილები);
- სანაყაროების შესახებ ინფორმაცია (GPS კოორდინატები).

5. პროექტის განხორციელების შედეგად გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის:

- ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე საწარმოს და მისი დამხმარე ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე, ემისიები ნედლეულის მიღების და დასაწყობებისას, ნედლი ნავთობის გადამუშავებისას. ამასთან მოცემული უნდა იყოს გაფრქვევის წყაროები, გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები, გაბნევის ანგარიში და სხვა. ასევე ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეულ მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების პროექტი;
- ზემოქმედება ზედაპირულ წყლის ობიექტზე, ზედაპირული წყლების ობიექტების დაბინძურების რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები; ჩამდინარე წყლებთან ერთად ზედაპირული წყლის ობიექტებში ჩაშვებულ დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების ნორმების (ზ.დ.ჩ) პროექტი წარმოდგენილი ცვლილების გათვალისწინებით;
- ხმაურის და ვიბრაციის გავრცელებით გამოწვეული მოსალოდნელი ზემოქმედება დაგეგმილი საქმიანობის (პირსის, რკინიგზის, საწარმოს ძირითადი ინფრასტრუქტურის) მოწყობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე შესაბამისი რეცეპტორებისა და შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით. პირსის მშენებლობის დროს გზმის ანგარიშში ყურადღება გამახვილდეს წყალქვეშა ხმაურით გამოწვეულ ზემოქმედებაზე და მის პრევენციულ ღონისძიებებზე;
- კუმულაციური ზემოქმედება;

- ცვლილების პროექტის გათვალისწინებით გამოწვეული ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ცვლილების პროექტის გათვალისწინებით გამოწვეული ნიადაგის/გრუნტის ზედაპირული ფენის დაბინძურების რისკები, შესაბამისი პრევენციული/შემარბილებელი ღონისძიებები და მონიტორინგის გეგმა;
- პირსის მშენებლობის დროს მოსალოდნელი ზემოქმედება შავი ზღვის სანაპირო ზოლზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- პირსის მშენებლობის დროს მოსალოდნელი ზემოქმედება ზღვის ფსკერზე;
- პირსის ექსპლუატაციის ეტაპზე შავი ზღვის გარემოზე ზემოქმედების საკითხები, შესაბამისი შემარბილებელი და პრევენციული ღონისძიებები;
- ნარჩენების მართვის საკითხები, ნარჩენების მართვის გეგმა, ნარჩენების წარმოქმნით და გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედება;
- ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკებისა და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ;
- ზემოქმედება ისტორიულ-კულტურულ და არქეოლოგიურ ძეგლებზე;
- შემარბილებელი ღონისძიებების კონკრეტული გეგმა ცვლილებით გათვალისწინებული ობიექტების და ნავთობგადამამუშავებელი საწარმოს მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე;
- ცვლილებით გათვალისწინებული ობიექტების და ნავთობგადამამუშავებელი საწარმოს მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი მონიტორინგის კონკრეტული გეგმა;
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების დეტალური გეგმა;
- გზმ-ს ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;
- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მის მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება;

6. გზმ-ს ანგარიშში ასევე წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- პროექტის დანართში წარმოდგენილი მთლიანი 802628 კვ.მ. ფართობიდან (shp-ფაილი), „სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების დადგენის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2011 წლის 4 აგვისტოს №299 დადგენილებით დამტკიცებული სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების მიხედვით, 73364 კვ.მ. მდებარეობს სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულ ტყის ფონდში. კერძოდ, კოლხეთის სატყეო უბნის ფოთის სატყეოში, კვარტალი N1. ამასთან დაკავშირებით გაცნობებთ რომ სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიაზე საქმიანობა საჭიროებს შეთანხმებას ტყის ფონდის მართვის უფლების მქონე ორგანოსთან, შეთანხმების დამადასტურებელი დოკუმენტაცია უნდა დაერთოს გზმ-ს ანგარიშს;
- ნავთობგადამამუშავებელი ქარხნის პირსი და მილსადენისათვის შერჩეული ტერიტორია მდებარეობს გეგამრებითი დაცული ტერიტორიების საზღვრებში. შესაბამისად მიზანშეწონილია, გათვალისწინებული იქნას აღნიშნული ფაქტი გზმ-ს ეტაპზე, ამასთან შემუშავდეს და გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილ იქნეს ზემოაღნიშნული ინფრასტრუქტურის განთავსების ალტერნატივა;
- ბატიმეტრიული კვლევების და შესაბამისი შედეგების შესახებ დეტალური ინფორმაცია;

- გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული საკითხების შესაბამისად (ერთიანი ცხრილის სახით).

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში შპს „ფაზის ოილის“ მიერ წარმოდგენილ „ნავთობგადამამუშავებელი საწარმოს მოწყობისა და ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების პროექტზე“ **სავალდებულოა გზშ-ის ანგარიში მომზადდეს** წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.